

Buitenstebinnen: een gezonde blik naar buiten

door Jola Prinsen

Graag wil ik jullie deze keer enkele observaties meegeven naar aanleiding van een zeer inspirerende module 1 tijdens de summer school in augustus. Het is nadrukkelijk niet de bedoeling een uitputtend overzicht te geven, maar alleen een aantal dingen onder de aandacht te brengen die er wat mij betreft uitsprongen.

”Technological developments: Threats and opportunities for libraries”

Carl Grant, president van VTLS, Inc., trapte deze keer de summer school af. VTLS is een wereldwijd bedrijf in bibliotheekautomatisering. Zij hebben meer dan 900 bibliotheekklanten in meer dan 32 verschillende landen. Carl gaf een overzicht van technologische trends die relevant zijn voor bibliotheken. Het volgende is mij vooral bijgebleven van zijn lezing.

- Carl hield een pleidooi om *niet zo moeilijk te doen over de privacy van onze eindgebruikers*. Volgens hem zijn onze gebruikers best bereid om informatie over zichzelf af te staan, mits ze daar gebruikersgemak voor terugkrijgen. Onze gebruikers hebben over het algemeen al veel van die informatie aan commerciële bedrijven afgestaan (Amazon, postorderbedrijven, internetbedrijven, etc.). Als bibliotheken dit links laten liggen, dan kunnen ze nooit services ontwikkelen die aansluiten op de behoefte van gebruikers, gepersonaliseerde services.
- Dan vond Carl dat bibliotheken veel meer *nieuwe, bestaande technologieën en tools zouden moeten omarmen*, dan te blijven hangen in oude technologieën of dingen zelf te ontwikkelen. Hij noemde folksonomies als voorbeeld. Waarom laten we onze gebruikers niet zelf onderwerpsontsluiting doen?
- Tenslotte vond hij dat bibliotheken de *inhoud van hun catalogi/databases toegankelijk moeten maken* via zoekmachines zoals Google. Niet je eindgebruikers dwingen je eigen bibliotheekportal te gebruiken, maar je records ‘branden’ (herkenbaar maken als zijnde records van bibliotheek X) en breed beschikbaar stellen.

Bjørn Olstad, Chief Technology Officer bij het Noorse bedrijf Fast Search & Transfer (FAST), sprak over trends in zoektechnologieën en zoekmachines. Ook dit was een echte eye opener, zoals een van de deelnemers zei “This made my day!”. Het was fantastisch om te zien hoe je eindgebruikers kunt helpen bij het zoeken en vinden van relevante informatie.

- Voorwaarde is echter dat je je gebruiker kent, of zoals Bjørn het zei “*You can never be great if you don’t know who your users are, mediocre at the most*”. Steek die maar in je zak! Het deed mij wederom beseffen dat gebruikersonderzoek een strategische keuze is, een continue proces waarvan de hele organisatie doordrenkt moet zijn.
- *Nieuwe zoekmachines, zoals FAST, lijken mee te denken met de gebruiker*. Aan de achterkant analyseren ze de vraag; in de output geven ze je antwoorden op je vraag, een gedegen overzicht van het onderwerp en doen ze suggesties voor verder onderzoek. Wat denk je van een intelligente zoekmachine die, als je de naam “Michelle Kwan” intypt, niet met een lijst van pagina’s komt waar haar naam in voorkomt (Google), maar met een webpagina (slide 1) met:
 - Een definitie van kunstschaatsen
 - Citaten uit de pers, en “Michelle Kwan in het nieuws...”
 - Automatisch gegenereerde contextuele links waarlangs je kunt doorklikken naar b.v. Wikipedia
 - Achtergrondinformatie over Michelle Kwan
 - Achtergrondinformatie over schaatsers met wie zij heeft samengewerkt
 - Informatie over de eerstvolgende kunstschaatswedstrijd

Of wat denk je van een zoekmachine die, als je het woord ‘terrorism’ intypt op de resultaatpagina meteen laat zien dat 11 september 2001 wel een heel belangrijke datum is als je iets over terrorisme wil weten en dat de belangrijkste terroristen Osama bin Laden en Timothy McVeigh zijn.

Herbert Van de Sompel, Los Alamos National Laboratory Library en al voor de tiende keer als docent aanwezig op onze summer school, sloot de dag af. Hij sprak over wetenschappelijke communicatie in een digitale, genetwerkte omgeving en de technische mogelijkheden die er zijn om die communicatie te

verbeteren met behulp van machines. Het doel van zijn onderzoek is de uitwisselbaarheid van objecten in repositories (b.v. institutional repositories zoals wij die ook een hebben op de UvT, data set repositories, repositories met learning objects, etc.) te vergroten. *Zo kun je deze objecten hergebruiken en zo wetenschappelijk communicatie verbeteren.* Objecten kunnen ook onderdelen van een research paper zijn, bijvoorbeeld een formule of tabel. Zijn techniek zou het bijvoorbeeld mogelijk kunnen maken om:

- zogenaamde overlay journals te publiceren: elektronische tijdschriften die research papers opnemen uit verschillende repositories (mogelijkerwijs papers die nog nergens elders officieel gepubliceerd zijn, wat de zichtbaarheid van zo'n paper weer vergroot).
- een onderzoek te doen met datasets uit verschillende dataset repositories en vervolgens de resultaten van dat onderzoek te publiceren.

Uiteraard was zijn presentatie vrij technisch, maar zoals een deelnemers het uitdrukte "Herbert's enthusiasm and knowledge made this potentially impenetrable topic exciting and interesting". Op de website van de Mellon Foundation kun je het eindrapport

(<http://msc.mellon.org/Meetings/Interop/FinalReport>) vinden en een demo filmpje

(<http://msc.mellon.org/Meetings/Interop/overlayjournal.mov>). In het oktobernummer van D-Lib komt een betere versie van dat filmpje (met audio) beschikbaar. Eind 2006 komt er een internationale bijeenkomst die zou moeten resulteren in een interoperability protocol dat bovenstaande mogelijk maakt (vgl. OAI-MHP protocol). Voor onze repository mensen zeker een aanrader om in de gaten te houden!

[Deze tekst werd in september 2006 gepubliceerd in de interne nieuwsbrief van afdeling Library and IT Services van de Universiteit van Tilburg]